

FİKRET ÖZKURT

İŞİKSİZ DENİZLER

“KİMSELER BİLMESİN FELAKETİMİ”

telgrāfhane
yayınları

ÖNSÖZ

Fikret Özkurt: “Ben, özeli şunlar şunlar olan buyum...” demekten hoşlanmıyor.

Ama o; toplum önüne çıkanın her şeyiyle apaçık olmasını da doğru ve gerekli buluyor...

Hayatında gizlediği bir şey olmamıştır.

Annesi de babası da Bileciklidir. Kendisi de orada 1955 yılında doğmuştur. Hemen her ortamda: “Taşralıyım ve taşralı olmaktan hoşnudum...” demektedir.

Ankara Hukuk mezunudur. Hâkim olarak görevler yapmış ve kendi isteğiyle 2005 yılında emekli olmuştur.

Emekli ikramiyesiyle edindiği sloop armalı yelkenli teknesiyle 15 yılı aşkın süreyle suların üzerinden bakıp içinde yaşayarak denizi, denizciliği ve deniz insanlarını gözlemiş ve bu eşsiz dünyayı deneyimleyerek tanımaya çalışmıştır.

“Kendimi bildim bileli kimseyle yarış içinde olmadım. Ama deniz tutkumu herkesle severek yarıştırdım...” diye kendisini tanıtmakta ve okurlarına şöyle seslenmektedir:

“2003 yılından beri eşimle beraber küçük çekme karavanımızla, gezmedik görmedik yer bırakmadık.

Karavanımızla Barselona dönüşü İpsala’dan Türkiye’ye giriş yapınca vatan topraklarının ayrı bir kokusu olduğunu ve bunu çok özlediğimizi sezdik...

Uzak güzel dünyalar ve kıtaların bütün denizleri kadar çok sevdiğimiz bir kızımız var.

Yıllar önce prostat ve yakın zamanda da kolon kanserine yakalandım.

On öykü/roman yazmadan ölmeyeceğim dedim...

Ölmedim...

Henüz daha ölmedim...

Elinizdeki roman, onuncu kitabımdır.

Liseli yıllardan beri tutkuyla süren yazma uğraşım, etkilendiğim doğanın ve insanların bendeki yansımalarını kurgusal ve özenli bir dille başkalarına da duyurma çabasıdır.

Benim gibi onların da bu dünyaları duyması, duyumsaması içindir. Kendi iç sesimle yaptığım kâh haykıran kâh sessiz duyurumlarımı işitmeleri içindir.

Olabildiğince olabildi mi bilmiyorum, bilemiyorum...

Yazmakla duygudaşlar kazandığımı ve hiç de yalnız olmadığımı anladım.

Meraklısı olanlara şunları açıklamak isterim:

Hiçbir şeye angaje olmamakla övünürüm. Ama ölümsüz dahi Mustafa Kemal'le özdeşleşmiş, insan, doğa ve özgürlüğe odaklı, hayatta en gerçek yol gösterici olan akıl ve bilim aydınlığına inandığım kadar, başka hiçbir akıma inanmadım...

Dogmatik/fanatik hiçbir yanı/yönü olmayan; insan haklarını gözetici, hürriyetçi, bağımsızlıkçı, eşitlikçi, aydınlanmacı, çağdaş, laik, rasyonel, demokrat, çoğulcu, çevreci, bilimci ve halkçı/toplumcu vasıfları savunmanın asla ve asla taraf tutmak ya da yanlı olmak sayılamayacağına,

Bu niteliklerin sıradan siyasal bir yönelim seçeneği olmayıp, insanlık için olmazsa olmaz (Sine Qua Non) prensipler olduğuna da inanırım...

Gözü kapalı kabullenimlerden, deneye ve gözleme dayanmayan kanıtsız ön yargılardan, diğer canlıları yok sayıp sadece insanı önceleyen düşüncelerden uzağımdır...

Sosyopolitik görüşlerim bunlardan ibarettir.

Hümanizm rehberimdir.

Toplumsalcılık duyarlılığıyla hiçbir biçimde hayata ve insanlara gücenik olmamışımdır.

Kitaplarımda yaşayıp hissettiğim ve aktardığım duygular siz okurlarıma emanettir...

Bu, söyleyeceğim son sözdür...

*“Tüm insanlar özgür,
onur ve haklar bakımından eşit olarak doğarlar...”*

10 Aralık 1948
İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi,
Madde: 1

Omnia Mors Aequat (Ölüm Herkesi Eşitler)

Lucius Annaeus SENECA
(MÖ 4-MS 65)

Gecenin ileri bir vaktiydi...

Köyceğiz, günü çoktan tamamlamıştı...

Kasaba ışıkları yollara akıyor, gölün kıyıya yaslanmış suları-
nı aydınlatıyordu.

Kısık sarıca gece aydınlığı evlerin üstüne çöküp yığılmıştı âdeta.

Gece kokusu ortalığı sarmış, bir gün öncesinin yoğun yağ-
ışı, ardında vıcıklaşan yağlı çamur ve ıslak topraklar bırakmıştı...

Güz sonunu gösterince, vakitli vakitsiz akşam esintileri olur
buralarda.

Köyceğiz Gölü'nün üzerinde, Ekincik kıyılarında, sahilde ve
Dalyan Boğazı'nın üstünde...

Gökova'dan alın, taa doğuda Kekova'ya kadar bu bölgede tam da
coğrafya kitaplarının yazdığı gibidir mevsimler... Yazlar sıcak mı
sıcak, çok uzun ve kuraktır, kışlar ılımanca ve bolca deli yağışlı...

Şimdi sonbaharın kışa evrileceği son günlerdir bugünler...

Kuruyup kalmış sarartılı otlar ve sarartık ölü yapraklar uçu-
şur sokaklarda, göl suları renkten renge girer gün batımlarında...

Sonbahar rüzgârları geçer şehrin üstünden. Geçip göle giderler.

Gölün güneyi ayaktadır. Rüzgârı, dalgaları ve artık bitip git-
mekte olan son sıcakları uğurlarlar...

Dağları tutar serinlikler...

Deniz biraz kıpırdasa göl çırpınır.

Tekneler kalınca halatlarla tutunmuşlardır iskele babalarına,
demir anelelere...

Dört bir yönde yükselmiş çamla örülü dağlarda ve gölün üs-
tünde esrik rüzgârlar dolaşır.

Güpegündüz ay çıkmıştır.

Gün sonuna doğru lodos öncesi sessizliği sarar ortalığı...

Küçük koyların munis sularında gökyüzüyle uyumlu kül rengi bir deniz olur. Suların ötesinden yankılanan seslerle geliyordur artçıl/atılğan dalgalar, çıplak Delik Ada kayalıklarına, Baba Adası kıyılarına... Kible/Lodos, Sarıgerme'nin ve İztuzu'nun ince kumlu kumsalını yalayıp geçiyordur.

Ve derinden yağmurlar başlar...

Güneş hep puslu batar bu zamanlarda.

Sonra aylar, aylar geçer, koşarak gelir bahar...

İşte nisan...

Pazar sabahının çok erken saatleriydi...

Göl çalkantısızdı...

Bulutsuz, dingin bir gökyüzü göle inmiş, onu da kıpırtısız yapmış gibiydi... Rengini çıplak göklerden almış, üstünde ışıklar yanan, sisli mavilikler ve turkuaz aydınlıklar içinde yatıyordu göl. Duru, ılık bir sabah, saydam bir sema ve pürüzsüz sular vardı bugün.

Sokaklar biçilmiş ot kokuyordu...

Martı çığıltıları içinde küçük bir sandal, kürekle ilerliyordu açığa...

Saat daha henüz altıya bile gelmemişti.

Ayna gibi suyun üstünde göz kırparcasına yanıp sönen sabah ışıkları vardı sadece.

Daha bağları ve çapaları alınmamış balığa çıkacak motorların hırıltılı hazırlık sesleri yayılıyordu kıyıda.

Nisanın ortalarındaydık...

Bükülü/burkuk dallı gövdeli zeytin ağaçlarının çiçek açma zamanı...

Ağaçların eğri dallarına konmuş serçelerin cikleme sesleri doluruyor yolu...

Yol boyunda üzerlerine kırağı düşmüş lavantalar dizili duruyor, Toros soğuklarının sabah ayazı insanın gözlerini yakıyordu.

Yukarılar kubbeleşen bulutlarla dolu...

Akşama doğru güneş, kıvılcımlanan ışıkları kısılmış, kirli kavuniçi renklerle ve sisler arasında Ölemez'in arkalarına gizlenince, gün batısı bulutları hardal rengine bürünüverdiler hemen.

Gölün suları yeşilden maviye rengârenk hâlde hareleniyordu, durmadan...

Uzaktan güvercinler gözüktü. Çoktular. Konacak yer arar gibi dönüyorlardı...

Şimdi gölün uzakları, birbiri üstüne dürülmüşçesine, altınimsı som renkli ve yığılı bulutlarla dolu...

Azar azar iniyordu akşam karanlığı...

Gölgeli Dağları'nın rüzgârları evlerin damlarını sıyrıp geçiyor, gölü hareketlendiriyordu. Akşamın geç saatlerine kadar yürüdü gitti zaman. Sonra sarıca bir ay çıkıverdi ansızın... Büyümesini tamamlamış, tortop hâlde dağların sırtlarındaydı... Yürüdü, yükseldi ve göğe çıktı... Aydınlığını göle boca ediyor, suları yakamozlandırıyordu. Çil çil yanmaya başladı göl üstü suları...

Aynın yansılı ışığı, gölün sularında ve teknelerin kış aynalarında parlıyordu...

İnceden hissedilen akşam yeli, gölü kıpırtılı yapıvermişti birdenbire.

Şehir ışıkları göl sularına dökülüyor.

Tam güneiden baktığınızda, sıkır sıkır yandığını görürsünüz Köyceğiz'in ışıklarını...

Yansımaları sulardadır hep...

Uslucacık sokuldu kıyıdaki küçük iskeleye. Elinde halat, hoplayıp çıktı ince keresteden yapılma ıslak döşemeye. Bir alay kuş kalktı otların arasından. Baştan ve pupadan aldığı palamar organlarını iki ayrı babaya volta etti. İki adım geri çekildi baktı, yokladı, kayığı sabitlediğinden emin oldu.

Yosun bağlamış enli iskele tahtaları nem kokuyordu...

Gecenin ortası...

Yollara inmiş ay ışığı, kuzeydeki yamaca sıralanmış metalik mavi kayaları yakıyor.

Gecenin içinde, kıyıda, göl sularının fışır fışır sesinden başka bir şey duyulmuyor...

Yamaç çok dik...

Biraz rüzgâr var. Doğu yakasındaki barınaktan hemen sonra başlayan koruluktan hıştırlar geliyor. Batı yeli ağaçlar içinde geziniyor.

İnsanlar evlerine çekilmiş, ilçenin sesleri susmuştur.

Ayın vurduğu alçak çalılıkların arasında titreyen gölgeler doluyor. Sürse sürse iki saat daha sürer yarı karanlığın bu siyahı. Sonra kırılır. Ötücü kuşlar çıkar ortaya, sararlar ortalığı.

Sabah olur, göl uyanır...

Par par yanan güneş dünyayı canlandırır.

Önce karşı kıyılardan gölün bu yakasına doğru orta kuvvetteki rüzgârın içinde küçük dalgacıklarla yürür sular. Gölün güney tarafı kıpırdak ve oynak, şehir tarafı dümdüzdür. Sonra sertleşen kible yeli başladığında, gölün tamamı köpükler saçarak gelen sesli sularla karışır, kaynaşır, bağlı kayıklar çalkalanır, her taraf viran olur.

Sığıklarda çatlayan suları görür insan...

Göl deyip geçilmez.

Şehrin yamacında kalan tarlaların, bahçelerin, Eskiköy'ün, Kavakarası'nın dibinde binlerce ton sudur.

Sonra bir bakarsın öğle sonrasını bulmuştur vakit. Sandras'tan doğru gelen karaca yağmur bulutları sağılır gibi yağmur akıtırılar yere. Yere inen sularsa hışımla göle akar, boşalırlar...

Ardından gece olur, uzak köylerin ölgün ışıkları gözükür...

ARAS

Yıldız ışıkları çok uzaklardan geliyor. Görünürde henüz ay yok, çıkmamış. Batı Toroslar'ın rüzgârları buralara kadar gelmiş, sokak içlerinde dolaşıyor...

Evlerin ışıkları bir bir kapanmış, karara karara ilerlemişti gece...
Gecenin geç bir vakti...

Doğruldu yatağından. Elleri dizlerinde bir süre oturdu öylece. Kalktı sonra, yüzünü yıkadı, gocuğunu giydi, usulca örttü dış kapıyı, çıktı yola...

Göl kenarına indi. Eski kayıkhanenin önüne geldi. Kimsecikler yoktu. Bir tanıdığa rastlamaktan korktu. Yeniden yürümeye başladı. Kepenkleri örtük Hacı Mehmet'in dükkânının önünde biraz soluklandı. Çiçekbaba taraflarından gelen haşin rüzgâr, yağmur gibi toz ve yaprak yağdırıyordu göle. Rüzgâr kulak kepçelerinde ötüyor, bütün gün güneş altında ılımış havayı soğutuyordu. Kös kös yürüyerek meydanı döndü. Üvey kardeşler arasındaki miras davaları yıllardır süren, o viraneye dönmüş evin yakınından geçti. Gitti, göle karşı banklardan birisine oturdu. Tahta döşemeleri ıslaktı, aldırmadı. Kısık ay ışığında göl suları batıya doğru koşturuyor, ayın yansıcıl ışıkları güneyden başlayıp, kuzeydeki kıyı sularına kadar uzanıyordu... Dalga seslerini dinledi. Boş boş dikti gözlerini karartılı boşluklara. İç sıkıntılarını yenemiyordu. Kendisini hapishane kaçını gibi hissetti. Çöp bidonunun çevresinde yemek atıkları için bekleyen kediler vardı.

Cılız ama ışıltılı ve renkli titreşimler içindeki yakamoz, suların üstünde bir baştan bir başa uzanmış duruyordu.

Vakit gece yarısını çoktan geçmişti, saat gecenin üçüydü...

Muğla-Fethiye yolundaki arabaların yürüyen ışıkları yansıyor havaya...

Tepeyi aşmış, yükselen kehribar renkli hilal ayın ışığı, evlerin çatılarını yalayıp, gölün üstüne yayılıyor...

Mendireğin ucunda bağlı Enis'in kayığını gördü. Atladı içine, iplerini çözdü. Olta takımları duruyordu. Asıldı küreklere... Kuytuluk yerler arıyordu. Batıdaki kıyıda kuytu bir koyda sazlıkların içine çekti kayığı. Gölün kenarında bir iki kayıklık bağlanma yeridir o sığca, içerlek sazlık. Kürekleri içeri aldı. Kollarında derman kalmamıştı. Biraz dinlendi. Hava aniden bozmuştu. Yağacak gibiydi. İndirdi oltayı suya. Saat yediye geliyordu. Yeme dokunan bir balık bile yoktu. "Bu havada balığa çıkmak akıl kârı bir iş değildi ya, neyse, oldu bir kere, denedik şansımızı hiç değilse..." diye söylendi. Ne telefonu vardı yanında ne bir lokma ekmeği. Midesi kazınıyordu. Kayığı bırakıp yürüyerek dönmeyi düşündü. Suyu indi. Beline geliyordu su. Otların arasından zorlukla karaya bastı ayağını. Sucuk gibi ıslanmıştı pantolonu. "Hasta olmazsak iyidir..." dedi kendi kendine... Yürümeye başladı. Kenarda, ağaç dibine lök gibi çökmüş bir sığır, istifini bozmadan geniş getiriyordu. Tepeyi aşarsam köy yolunda bir vasıtaya rastlarım belki diye geçirdi aklından. Narenciye ağaçlarıyla kaplı bahçelerin bitişiğindeki köyün yakınlarından geçiyor yol. Havayı dinledi. Biraz nefeslendi. Bir saate yakın zaman geçti. Korna sesleriyle beraber puslar içinde kasaba evleri görünmeye başlamıştı...

Hava açmıştı...

Güneş, dağların arka yüzünden çıkıyordu. Kirli/isli, ince bir sis çökmüştü gölün üstüne.

Orman içinde güneş almayan loşca bir sapakta durdu.

Uçları aşağılara doğru sarkmış şeffaf bulutlar vardı şimdi önünde. Gölün üstündeki parıltı, simli kumaşlar gibiydi. Titreşimsiz ölgün suların üzerinde yüzen elmaslar vardı sanki. Çirp çirp öten serçe kuşları geçiyordu önünden, ağaçların dallarında ötlegenler saklanıyordu...

Güneyden doludizgin boşalıp gelen, yolları süpüren yel, sonra biraz hız kesip lodosa döndü.

Lekesiz, pırıl pırıl bir gökyüzü açıldı sonra yukarıda.

Ben Aras...

Gemilerde, turistik tur teknelerinde kaptanlığına özenen Aras...

Köyceğizliyim...

Liseyi bitirdiğim yıldır. O sene babamı kaybetmiştik. Ailece sürekli bir işimiz hiç olmadı bizim. Çocukluk dönemindeydim. O zamanlar iç taraflarda, şehrin uzak batı ucunda yaşıyorduk. Babam müstahdem. Ek iş olarak yarıcı usulle bağ bahçe işlerinde çalışırdık. Narenciye/zeytin bahçelerinde toplayıcılık gibi mevsimlik/geçici işlerden para kazanıyorduk. Sanki asıl işimiz hasat zamanını tarım işçiliği gibiydi.

Üç odalı, kasabanın kıyısında ahşap bir evimiz vardır. Bahçe içinde. Orada yaşıyoruz. Küçük tarlamızı çapalar, öteberi ekeriz kendimize. Anne tarafından dedem ehlikeyif insandı. Dibek kahvesine, kırık yeşil zeytine ve ev şarabına meraklıydı. Kalantor adamdı. Sağlığında bütün arazilerini üç erkek çocuğuna devretmiş, anneme bir şey kalmamıştı. Dayılarım da vicdansız çıktılar. Biz avucumuzu yalamakla kaldık. Onlarla kanlı bıçaklı değiliz ama konuşmuyoruz.

Annem, “onları kirlenmiş vicdanlarıyla baş başa bıraktım, aralarında haksızlık yapmanın çirkinliği kaldı” derdi.

Sahile uzak değildik ama ben denizi ilk kez dört yaşında görmüşüm. Annem anlatır. “Dilin tutulmuş gibi bakıyordun...” der. Denize tutkunumdur. Benimkisi Leyla ile Mecnun, Ferhat’la Şirin’in aşkı gibidir. Marazidir yani...

Liseden sonra ben, bir an evvel gidip geleyim diye askerlik şubesine başvurdum. Tamam, dediler. Bir zaman sonra çağrı geldi. Gittim asker ocağına.

Uzun yıllar önce, baba nasihati almıştım. “Oğlum, belirli bir işin erbabı ol...” demişti bana. Öteden beri ister dururdum zaten. Lise mezuniyeti sonrasıydı... Sormuş soruşturmuştum. Gittim kurslarına yazıldım, sınavlarına girdim. “Gemi Adamı” belgemi aldım. Tecrübem yoktu ama usta gemiciyim ben artık diyordum. Liman cüzdanım bile var. Hava atıyordum. Şaka maka ticari yat kaptanı olmuştum. Bu iş askerlikte işime yaradı sanırım. Bahriyeli oldum. Denizci er olarak vatani görevimizi yaptık, döndük eve...

Memlekete dönünce kalıcı bir işim olsun istedim öncelikle. Sınavlara gireyim, devletin kapısını çalayım dedim. Ama baktık ki torpil, kayırma almış başını gidiyor. Liyakate, beceriye bakan yok. Biz, ehil olmak asıldır, ehliyet herkeste var diye bilirdik ama iş öyle değilmiş meğerse. Adamın, dayın olacaktı iş arıyorsan. Ha devlet ha özel sektör zerre kadar fark etmiyormuş. Arkan yoksa iş miş havaymış, bunu gördük.

Birkaç ay da böyle geçti...

İş?

İş yok...

Kıyıda köşede kalmış insanlardık biz. Kendimi hiçbir boka yaramayan lüzumsuz bir varlık olarak görmeye başlamıştım. Eve giren odacı maaşı ve sonrasında üç kuruşluk emekli memur aylığıyla geçinirdik. Anacığım sağ olsun, bir gıdımıcık kıymayla tencere dolusu sebze yemeği çıkarırdı bize, ama bulgurla yapılmış sade pilavdan bir kaşık almak bile içime otururdu.

Sefalet, hayatımızın özeti idi.

Annemde bir şeylere yetememenin, hiçbir hedefe varamamanın, hayatı hep yarım yamalak sürüklemenin telaşı olurdu. Yoksulluktan ezikliğe sırtımızda taşıdığımız o kadar çok yük vardı ki... Onlarla yatar, onlarla kalkardık uykulardan. Annem, mahallî pazarlarda ev yapımı tarhana, turşu, salça satardı. Gece yarılarna kadar çalışırdı. Mutfaktan gelen tıkırtılarını duyardım. Kaçak göçek değildi ama vergisiz ek kazancımız olurdu bu...

Fakirliğin etkisiyle mutsuz ve hep azarlanmayı bekleyen çocuk hâllerim, sonunda beni çekingeni birisi yapıp çıkmıştı. Evimizin içine çöken katı ve sıkıcı bir suskunluk olurdu hep. Kimse kimseye bir şey sormazdı.

Dilsiz yaşırdık...

Aç sefil sayılmazdık ama kıtı kıtına yeterdi her şeyimiz...

Kiler dediğin şey her zaman tamtakır kuru bakır olurdu...

Hayatımızda hiç kimseye borç takmamışızdır ama. Olanaklarımızın elverdiği ölçüde yaşar, ayağımızı yorganımıza göre uzatırdık. Peder beyin, evdekileri geçindireceğim diye göbeği çatlardı. Tasarruf olsun diye şunu bunu biraz idareli kullanalım demelere

başlayınca, annem de cozurdamaya geçer: “Söylemene gerek yok herif, aptal değilim ben, zaten dikkat ediyorum görmüyor musun!” gibisinden hücumla kalkar, açardı ağzını yumardı gözünü...

Boktan sebepler yüzünden kavgaya tutuşurlar, sesleri yükselirdi.

Bu konularda, yenişemeyen pehlivanlar gibiydiler. İtişip kakışır, didişip dururlardı...

Babam, varoşlardaki güdük hayatımızın öfkesiyle eline tespihini alır, puflar, pofurdar dururdu...

Annem kendini ifadede tutuk, babamsa meseleyi uzattıkça uzatan, sündüren ve sonunda insanı bıktırıp isyan ettiren yapıdaydı.

Ben ne ona ne ona çekmişimdir.

Yıldan yıla değişen hayatlar vardı kasabamızda da. Ama on yıllardır biz hep aynı hayatı yaşıyorduk. TV’lerde bizim olmayan, asla bizim de olamayacak, bizi serseme çeviren o zengin ve pırılıtlı hayatları görüyor, gitgide, bizler böyle yaratılmışız, alt tabakanın silik ve önemsiz insanlarıyız inancı yerleşiyordu beyinlerimize... İçinde geçim sıkıntısının olmadığı, insanın olagelen haklarının gözetildiği, hürriyetlerin alabildiğine yaşandığı mutlu dünyaların var olduğu o dairelerin içinde hiç olmadık biz...

Hep çember dışında kaldık...

E, nasıl huzur bulabilecektik ki peki?

O günlerde hayat bizim için tek kapıya on kez gele atmak gibiydi yahu. Oyunu kaybedeceğimiz baştan belliydi be dost...

Babamın tekaüt maaşı ve kırıntı yan gelirlerimizle ayın sonunu zor getirir, bakkala çakkala yazdırılan veresiye defteri şiştikçe şişerdi.

Parasızlık utancını en çok, okulda bir iş için para toplanacağı zaman hissetmişimdir. Evden almak zordu ve kim senin yerine o parayı verirdi ki? Sonunda annemin yüklük içinde sakladığı çıkın imdadımıza yetişirdi de azardan/karalanmaktan kurtulurduk.

Az buz şeyler değildi o çırpınışlarımız. Herkesin başına gökten para yağarken, bizim gibilerineyse ceviz büyüklüğünde dolu düşüyordu...

Bu perperişan hâlimizle kız tavlama bizim harcıydı da değil, haddimiz de... Oturun oturduğunuz yerde deniyordu bizlere. Elbette bizler de oturuyorduk oturduğumuz yerde.